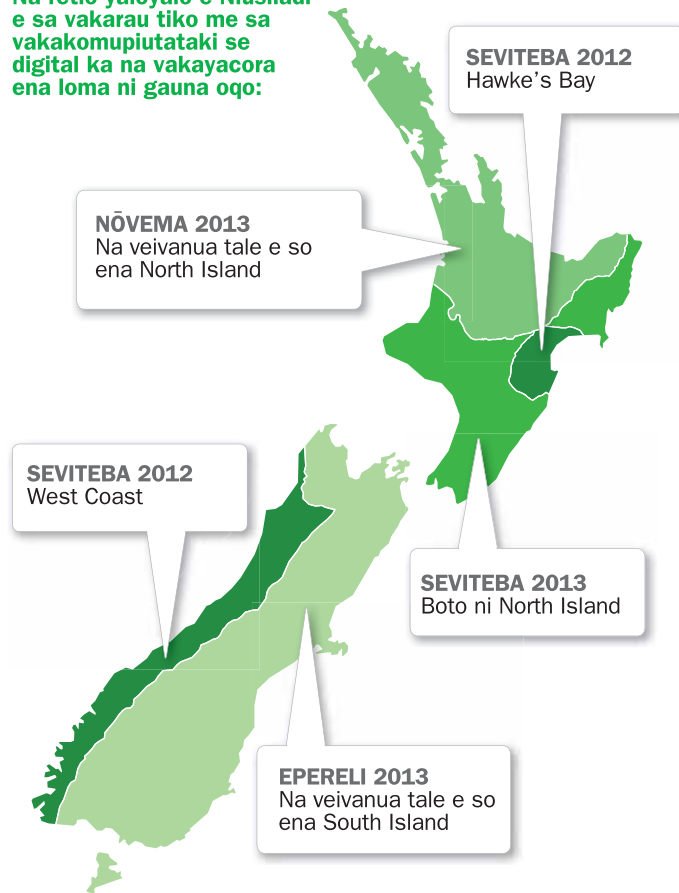

ENA GAUNA CAVA E SA NA VAKA-KOMUPIUTAKI KINA SE DIGITAL NA VANUA AU VAKAITIKOTIKO KINA?

Na retio yaloyalo e Niusiladi e sa vakarau tiko me sa vakakomupiutataki se digital ka na vakayacora ena loma ni gauna oqo:

Ena gadrevi mo sa vakarau tu mo vakakomupiutataki se digital mo rawa ni sarava rawa tiko kina na nomu retio yaloyalo se TV ni sa vakakomupiutataki se digital na vanua ko vakaitikotiko kina.

Ena qai soli tiko yani na veitukutuku tale e so ena veivula ni sa volekata yani na gauna me sa veisau kina na veivanua e so.

E SO BEKA NA TARO?

Au sa vakarau tu beka meu sa vakakomupiutataki se digital?

Kevaka ko dau sarasara Freeview se ko dau sauma na SKY se TelstraClear, sa kena i balebale ni ko sa sarava tiko na retio yaloyalo se TV vakakomupiutataki se digital. Kevaka ko dau sarava na vei-channel e so me vaka na TVNZ 6 kei na TVNZ 7, sa kena i balebale ni ko sa vakakomupiutataki se digital oti tu. Ko ira na veiporokaramu ka ra rawa ni saravi ena Freeview me vaka na TiVo kei na PlayStation 3's Play TV era sa rawa tale ga ni vakayagataki me saravi kina na FreeviewIHD ena veivanua e sa tiko rawa kina.

Au na gadreva beka e dua na retio yaloyalo se TV vou?

Sega. Voleka ni veiretio yaloyalo se TV kece ga e sa rawa ni vakakomupiutataki se digital ena kena set-top box. Na ka bibi ga me nanumi sai koya ni sa yaco oti na veisau ki na retio yaloyalo vakakomupiutataki se digital, ko sa na rawa ga ni sara retio yaloyalo se TV ena kena mataqali ka sa vakakomupiutataki se digital oti tu.

Ena cakacaka tiko beka ga na noqu misini ni katokatoni video se DVD?

Na veimisini kece sara ni katokatoni ena rawa ni vakayagataki kevaka era semati ki na set-top box vakakomupiutataki se digital, ia e levu vei ira era na sega ni rawa ni katona na vei-porokaramu kaburaki vakakomupiuta se digital ena nodra kaukauwa ga vakataki ira. Kevaka e ka bibi vei iko na dau katokatoni porokaramu, sa na ganita beka mo sa vakasamataka mo volia e dua na misini vou ni katokatoni DVD.

Au na gadreva beka e dua na aerial vou se satellite dish vou?

Ena vakatau ena vanua ko vakaitikotiko kina kei nai walewale ni sara retio yaloyalo se TV ko dau cakava, ko na gadreva beka e dua na aerial ka dau biu toka ena dela ni vale se disisi ni satellite (satellite dish). Era vuqa sara na veivale era sa rawa ni sara retio yaloyalo se TV ka vakayagataki kina na aerial ni UHF ka dau biu e dela ni vale.

Kevaka ko vakaitikotiko ena dua na vanua ka sega ni rawa kina vei iko mo vakayagataki na ka oqo, ko na gadreva na veiqaravi vaka-satellite me vaka na Freeview satellite se SKY. Na website ni Freeview e tiko kina e dua na mape ka na rawa ni vakaraitaka vei iko se ko vakaitikotiko ena loma ni vanua ka robota yani na kaukauwa ni FreeviewIHD se sega – www.freeviewnz.tv. Ko ira na veivale e Wellington kei Christchurch e sa rawa tale beka ga vei ira mera sauma mera sarava na retio yaloyalo vakakeveli se cable television.

Ena vica beka nai sau ni veisau ki na retio yaloyalo vakakomupiutataki se digital?

Na i sau ni veisau ki na retio yaloyalo vakakomupiutataki se digital ena vakatau ki na vanua ko vakaitikotiko kina kei na veiyaya e gadrevi. Nanuma vinaka tiko ni ko sega ni gadreva e dua na retio yaloyalo se TV vou mo rawa ni veisau kina ki na retio yaloyalo se TV vakakomupiutataki se digital.

Au na gadreva beka na retio yaloyalo se TV vaka-HD (High Definition se Torocake na kena Matata kei na Rorogo)?

Sega. E sega ni ganita mo volia e dua na retio yaloyalo se TV vaka-HD mo veisau rawa kina ki na retio yaloyalo se TV vakakomupiutataki se digital.

Ena vakacava kevaka au vakaitikotiko ena dua na rumu se vale saumi ena dua na apartment se flat?

Kevaka ko vakaitikotiko ena dua na rumu saumi se ena dua na vale ni apartment se flat, ko sa na dau ciqoma tiko beka na nomu sikinala ni retio yaloyalo se TV ni vakayagataki tiko na aerial se disisi ka ko vakayagataki vata tiko kei ira kece era saumi rumu tiko ena vale ni apartment oqori. E ka bibi mo veivosaki kei koya e civivaka tiko na vale oqori me raica rawa me sa veisau me rawa ni ciqoma na retio yaloyalo se TV vakakomupiutataki se digital. Oqo beka na i taukei ni vale se manidia ni vale se i tini se nodra soqosoqo na vakaitikotiko kina.

Kevaka e tiko e so tale na nomu taro ko sa kerei mo raica na www.goingdigital.co.nz se mo qiri ki na telefoni ki he 0800 838 800

Na ivoladusidusi oqo e tabaka ko Going Digital, ka tiki ni Minisitiri ni i Tovo kei na Veika Vakavanua.

NOMU DUSIDUSI MO SA VAKAKOMUPIUTATAKI SE DIGITAL

Fijian

GOING
DIGITAL
.CO.NZ

New Zealand Government

NA CAVA NAI BALEBALE NI VEISAU MO SA VAKAKOMIPIUTATAKI SE DIGITAL?

Na retio yaloyalo se TV e Niusiladi e sa veisau me sa vakakomipiutataki se digital. Era lewe levu na kai Niusiladi era sa vakakomipiutataki se digital oti tu.

Na sala makawa ni kakaburaki e sa na tagutuvi tiko yani vakamalua ena maliwa ni Seviteba 2012 kei na Noveba 2013. Eda sa veisau ki na kena e vakakomipiutataki se digital baleta meda rawata kina nai vakatagedegede ni yaloyalo e toka sara e cake ka levu tale ga na channels eda rawa ni digidigi mai kina.

Na kakaburaki vakakomipiutataki se digital e sa vakayagataki oti tiko ena loma ni vanua taucoko ko Niusiladi ka sa rawa vei iko mo veisau ena gauna oqo. E dua na ka dina ni lewe levu vei keda eda sa sarava tiko na retio yaloyalo se TV vakakomipiutataki se digital ena gauna oqo, ia e so na tamata e sega vei ira na veiyaya me vukei ira mera veisau ki na kena e vakakomipiutataki se digital.

NA CAVA NA VUNA MEU VAKAKOMIPIUTATAKI SE DIGITAL KINA?

Ni sa vakakomipiutataki se digital na nomu retio yaloyalo se TV, ena vinaka cake sara nai vakatagedegede ni yaloyalo kei na rorogo ko ciqoma kina, ka levu sara tale ga na channels ko rawa ni sarava, ka solia tale ga e levu na veika torocake tale e so me vaka na idusidusi ni veiporokaramu e so e dau vakaraitaki mai se on-screen TV guides.

E sega wale ga ni solia na veika vinaka vei ira na dausarasara retio yaloyalo se TV, e vinaka sara tale ga ki na bula vakailavo nei Niusiladi na veisau ki na retio yaloyalo vakakomipiutataki se digital.

Na biyaulivaliva e vakayagataki ena retio yaloyalo se TV ka sega ni vakakomipiutataki e sa rawa ni vakayagataki ena gaunisala ni veitaratara ka veitosoyaki se mobile telecommunications kei na maroro tukutuku se data services ena na veigauna mai muri.

Na veiqaravi oqo ena veivuke vei Niusiladi ena kena torocake na nona kaukauwa ni buli ka, na vakatagedegede ni bula, kei na toroi cake ni bula vakailavo. Era sa vakayacora tale ga na veisau oqo e lewe levu na vanua ena veiyasai vuravura.

AU GADREVA LI MEU SA VEISAU KI NA KENA KA VAKAKOMIPIUTATAKI SE DIGITAL

Kevaka ko sa dau sarava tiko na retio yaloyalo ena Freeview, SKY se TelstraClear – ko sa veisau oti tu ki na kena ka vakakomipiutataki se digital!

Ia kevaka ko dau sara retio yaloyalo se TV ka sega ni dau vakayagataka e dua vei ira na ka oqo, ko na gadreva mo veisau ki na retio yaloyalo se TV vakakomipiutataki se digital.

NA CAVA MEU CAKAVA MEU RAWA KINA NI VAKAKOMIPIUTATAKI SE DIGITAL?

Ko sega ni gadreva e dua na retio yaloyalo se TV vou mo veisau kina mo sa vakakomipiutataki se digital, ia ko na gadreva beka e so nai yaya vou me rawa kina ni tomani tiko nomu sarava na porokaramu ni retio yaloyalo se TV sega ni saumi (free-to-air TV), se ko digitaka mo sa sauma na veiqaravi ni retio yaloyalo se pay TV.

Na porokaramu ni retio yaloyalo sega ni saumi (free-to-air TV) e rawa ni saravi ena Freeview, ka rau solia na porokaramu saumi se pay TV na SKY kei na TelstraClear. Ko ira na veiporokaramu ka ra rawa ni saravi ena Freeview me vaka na TiVo kei na PlayStation 3's Play TV era sa rawa tale ga ni vakayagataki me saravi kina na Freeview IHD ena veivanua e sa tiko rawa kina.

Na retio yaloyalo se TV vakakomipiutataki se digital sa rawa ni saravi e loma Niusiladi taucoko ena satellite. E lewe levu na veivalevale era sa rawa tale ga ni vakayagataka na aerial ni UHF ena dela ni vale mera sarava kina na retio yaloyalo se TV vakakomipiutataki se digital.

Ko ira na veivalevale e Wellington kei Christchurch era sa rawa talega ni sauma na retio yaloyalo se TV vaka-keveli se cable television.

Sa rawa ni solia vei iko nai tukutuku e so kei nai vakasala e so ko koya na dauvolutaki retio yaloyalo se TV ena vanua ko vakaitikotiko kina.

NA VEIGAUNISALA E SO MO VAKAKOMIPIUTATAKI SE DIGITAL KINA

UHF

Ko na gadreva na aerial ni UHF + Set-top box ni UHF SE

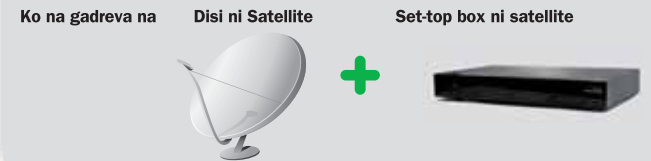

Na mataqali retio yaloyalo se TV ka vakatokai na 'FreeviewIHD built-in TV'

SATELAITE

Ko na gadreva na Disi ni Satellite + Set-top box ni satellite

---

KEVELI se CABLE

Ko na gadreva na Connection ni keveli se cable + Set-top box ni keveli se cable

KO IRA NA DAU SOLIA NA POROKARAMU NI RETIO YALOYALO SE TV KA VAKAKOMIPIUTATAKI SE DIGITAL

DAU SOLIA NA POROKARAMU	NA KA KO GADREVA	VANUA E TIKO KINA	VEIKA E BALETA
RETIO YALOYALO SE TV SEGA NI SAUMI SE FREE-TO-AIR TV			
 www.freeviewnz.tv	<ul style="list-style-type: none"> Na disa ni satellite se Satellite dish Na set-top box ni Freeview 	E loma i Niusiladi taucoko	<p>Na Satellite ni Freeview: Na dusidusi ni porokaramu me baleta e 8 na siga ka rawa ni laurai ena retio yaloyalo se TV oqo.</p> <p>Na Satellite ni My Freeview: Na dusidusi ni porokaramu me baleta e 8 na siga ka rawa ni laurai ena retio yaloyalo se TV oqo. Rawa ni katona, vakacegu vakalailai, ka raillesuva na porokaramu ni retio yaloyalo se TV ka tabaki mai ni yaco sara tiko ga na ka e tabaka tiko.</p>
	 www.freeviewnz.tv	<ul style="list-style-type: none"> Na aerial ni UHF Na set-top box ni Freeview se na Freeview ka toka e loma ni retio yaloyalo se TV 	Okaladi, Waikato, Tauranga, Hawke's Bay, Manawatu, Wellington, Christchurch, Dunedin
<p>Ena loma ni yabaki 2011, era lewe levu sara na lewenivanua e Niusiladi era sa na rawa ni ciqoma na Freeview se retio yaloyalo se TV sega ni saumi ena aerial ni UHF e dela ni vale ni sa tete yani na vanua e robota me yacovi Invercargill, Timaru, Nelson, Wairarapa, Whanganui, Gisborne, New Plymouth, Taupo, Rotorua kei Whangarei. Raica na www.freeviewnz.tv ke ko gadreva e so tale na i tukutuku.</p>			
NA VEIQARAVI NI RETIO YALOYALO SE TV SAUMI			
 www.skytv.co.nz	<ul style="list-style-type: none"> Na disa ni satellite se satellite dish Na set-top box ni SKY se SKY set-top box 	E loma Niusiladi taucoko	<p>Nai dusidusi ni porokaramu ka rawa ni laurai ena retio yaloyalo se TV oqo. SKY Box Office ka saumi yaduua na veiyaloyalo kece e saravi kina.</p> <p>Ke ko vinakata na MYSKY HD: E so na porokaramu e toka sara e cake na vakatagedegede ni kena rorogo kei na matata ni yaloyalo. Rawa ni katona, vakacegu vakalailai ka raillesuva na porokaramu ni retio yaloyalo se TV ka tabaki mai ni yaco sara tiko ga na ka e tabaka tiko.</p>
	 www.telstraclear.co.nz	<ul style="list-style-type: none"> Keveli se Cable Na set-top box ni TelstraClear se na TelstraClear set-top box 	Wellington, Christchurch